

การดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายด้านการปศุสัตว์ (Action Plan) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสิงห์บุรี

3. โครงการฟื้นฟูสุขภาพสัตว์หลังได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ (อุทกภัย)

ภายใต้ DLD-C ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี รอบที่ 1/2569

ที่	กิจกรรม	ค่า เป้าหมาย	ผลการ ดำเนินงาน	ระยะเวลา ดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
1	สำรวจเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ	1 ครั้ง	1 ครั้ง	ม.ค.-มี.ค.69	-สนง.ปศอ. ในพื้นที่ -ศูนย์วิจัยและพัฒนา อาหารสัตว์ชัยนาท -ศูนย์วิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี ชีวภาพสระบุรี
2	คัดเลือกเกษตรกรร่วมโครงการ	20 ราย	20 ราย		
3	จัดตั้งทีมสัตวแพทย์เคลื่อนที่	2 ทีม	2 ทีม		
4	สนับสนุนวัสดุ-เวชภัณฑ์ ในการฟื้นฟูสุขภาพสัตว์ -ยาบำรุงสุขภาพ -อาหาร สำหรับ สัตว์ (สัตว์ปีก สุนัข) -แร่ธาตุ สำหรับโค กระบือ แพะ แกะ -บริการรักษาพยาบาลสัตว์ -ฉีดวัคซีนป้องกันโรค โค กระบือ แพะ แกะ -วัคซีน ป้องกันโรคในสัตว์ปีก	20 ราย	30 ราย		
5	แนะนำการปลูกพืชอาหารสัตว์ ฟื้นฟูสุขภาพสัตว์	10 ราย	10 ราย		
6	ฟื้นฟู ระบบสืบพันธุ์ โค กระบือ	20 ราย	20 ราย		
7	รายงานผลการปฏิบัติงาน	1 ครั้ง	1 ครั้ง		

“ปัจจัยแห่งความสำเร็จ” ของโครงการฟื้นฟูสุขภาพสัตว์หลังได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ (อุทกภัย)”

1) การให้ความร่วมมือของเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น

หัวใจสำคัญของความสำเร็จคือข้อมูลที่ถูกต้องและความร่วมมือในพื้นที่

- เกษตรกรให้ข้อมูลจำนวนสัตว์ ความเสียหาย อาการป่วย และความต้องการความช่วยเหลืออย่างครบถ้วน ถูกต้อง และทันเวลา
- ชุมชนช่วยเฝ้าระวังโรค แจ้งเตือนกรณีพบสัตว์ป่วยหรือตายผิดปกติ
- เกษตรกรปฏิบัติ ตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ เช่น การทำความสะอาดโรงเรือนหลังน้ำลด การคัดแยกสัตว์ป่วย การให้วัคซีน/เวชภัณฑ์ตามกำหนด
- ผู้นำชุมชน/อปท.ช่วยประสานงานและสร้างความเข้าใจ ลดความตื่นตระหนก

ผลที่เกิดขึ้น: ลดการระบาดซ้ำ ลดการสูญเสีย และฟื้นตัวได้รวดเร็ว

2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

การบูรณาการคือพลังขับเคลื่อนหลักของโครงการ

- หน่วยงานปศุสัตว์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกันวางแผน และแบ่งบทบาทชัดเจน

- สนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และบุคลากร
- ประสานการช่วยเหลือด้านอาหารสัตว์ น้ำสะอาด และวัสดุฟื้นฟูโรงเรือน
- บูรณาการข้อมูลภัยพิบัติร่วมกับฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ผลที่เกิดขึ้น : การช่วยเหลือไม่ล่าช้า ครบคลุมทุกพื้นที่ และเข้าถึงเกษตรกรได้จริง

3) การเข้าถึงเวชภัณฑ์ วัคซีน และพืชอาหารสัตว์อย่างเพียงพอและทันเวลา

“ความรวดเร็ว” และ “ปริมาณที่เพียงพอ” เป็นตัวแปรสำคัญ

- มีการสำรองวัคซีน เวชภัณฑ์ และน้ำยาฆ่าเชื้อรองรับภาวะฉุกเฉิน
- จัดสรรอาหารสัตว์ หรือพืชอาหารสัตว์ทดแทนในช่วงขาดแคลน
- ระบบกระจายเวชภัณฑ์ ถึงพื้นที่ประสบภัยอย่างรวดเร็ว
- มีการวางแผนล่วงหน้า ตามจำนวนสัตว์ในพื้นที่เสี่ยง

ผลที่เกิดขึ้น : ลดการระบาดของโรคภายหลังน้ำลด เช่น โรคติดเชื้อ โรคระบบทางเดินหายใจ และโรคระบาดในโค กระบือ สุกร และสัตว์ปีก

4) ความพร้อมของทีมสัตวแพทย์และเจ้าหน้าที่ บุคลากรคือกลไกหลักของการฟื้นฟู

- มีแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน
- ทีมสามารถลงพื้นที่ได้ทันทีหลังน้ำลด
- มีการจัดชุดเคลื่อนที่เร็ว สำหรับ ตรวจรักษา ฉีดวัคซีน ให้คำแนะนำ ด้านสุขาภิบาล
- บุคลากรมีความรู้ด้านโรคที่มากับน้ำท่วม และการจัดการฟาร์มหลังภัยพิบัติ

ผลที่เกิดขึ้น : ควบคุมสถานการณ์ได้เร็ว ลดอัตราป่วยและตาย

5) การสื่อสารข้อมูลและการแจ้งเตือนที่รวดเร็ว ข้อมูลที่เร็ว = ลดความเสียหาย

- มีช่องทางสื่อสารหลายรูปแบบ เช่น Line กลุ่มเกษตรกร อาสา ผู้นำชุมชน หอกระจายข่าว
- แจ้งเตือนแนวโน้มโรคระบาดหลังน้ำลด
- ประชาสัมพันธ์แนวทางดูแลสัตว์อย่างถูกต้อง
- มีจุดประสานงานกลางที่เกษตรกรติดต่อได้ง่าย

ผลที่เกิดขึ้น : เกษตรกรเตรียมพร้อมล่วงหน้า และลดความตื่นตระหนก

6) งบประมาณที่เพียงพอและกระบวนการไม่ซับซ้อน

ความคล่องตัวในการใช้จ่าย = ความสำเร็จในภาคสนาม

- มีงบประมาณรองรับ ทั้งระยะเร่งด่วนและระยะฟื้นฟู
- ขั้นตอนการเบิกจ่ายไม่ซับซ้อน สามารถดำเนินการได้ในระดับหน่วยปฏิบัติ
- มีการกำหนดกรอบงบประมาณชัดเจน เช่น ค่าวัคซีน ค่าเวชภัณฑ์ ค่าอาหารสัตว์ ค่าปฏิบัติงานภาคสนาม
- มีระบบติดตามและรายงานผลที่โปร่งใส

ผลที่เกิดขึ้น : การช่วยเหลือไม่ล่าช้า และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จ

โครงการจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัย “3 เสาหลัก”

1. ความร่วมมือจากชุมชน
2. ความพร้อมของระบบราชการและบุคลากร
3. ทรัพยากรเพียงพอและเข้าถึงได้รวดเร็ว

เมื่อทั้ง 3 ส่วน ทำงานสอดคล้องประสานกัน จะสามารถ ลดการสูญเสีย ป้องกันโรคระบาดซ้ำ
ฟื้นฟูระบบการผลิตปศุสัตว์ได้อย่างยั่งยืน

“ปัญหาและอุปสรรค” ของโครงการฟื้นฟูสุขภาพสัตว์หลังได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ (อุทกภัย)”

1) การเข้าถึงพื้นที่ยาก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศหลังภัยพิบัติ

ลักษณะปัญหา

- ถนนชำรุด ถูกน้ำกัดเซาะ สะพานเสียหาย
- พื้นที่ยังมีน้ำขัง ดินโคลนลึก รถยนต์เข้าถึงไม่ได้
- บางฟาร์มอยู่ในพื้นที่ลุ่มต่ำหรือห่างไกล ต้องใช้เรือหรือรถเฉพาะทาง

ผลกระทบต่อโครงการ

- การเข้าถึงสัตว์ป่วยล่าช้า
- การฉีดวัคซีนและแจกจ่ายเวชภัณฑ์ไม่ครอบคลุมทันเวลา
- เพิ่มต้นทุนด้านการเดินทางและระยะเวลาปฏิบัติงาน

ความเสี่ยงที่ตามมา

- สัตว์ป่วยไม่ได้รับการรักษาทันการณ์
- โรคแพร่กระจายไปยังพื้นที่ข้างเคียง

2) การขาดแคลนพืชอาหารสัตว์และอาหารสัตว์

ลักษณะปัญหา

- หญ้าและพืชอาหารสัตว์ถูกน้ำท่วมเสียหาย
- แหล่งอาหารสัตว์ตามธรรมชาติถูกปนเปื้อน
- ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์สูงขึ้นหลังภัยพิบัติ

ผลกระทบต่อสัตว์

- สัตว์ได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ
- ภูมิคุ้มกันลดลง
- น้ำหนักลด ผลผลิตลด (เช่น ไข่ อัตราการเจริญเติบโต)

ผลกระทบต่อโครงการ

- การรักษาโรคได้ผลช้าลง
- ต้องใช้งบประมาณเพิ่มเพื่อจัดหาอาหารเสริม

3) การแพร่ระบาดของโรคหลังภัยพิบัติ

ลักษณะปัญหา

- สัตว์มีความเครียดจากการเคลื่อนย้ายหรือขาดอาหาร
- สภาพแวดล้อมชื้นแฉะ เอื้อต่อการเจริญของเชื้อโรค
- การรวมสัตว์ไว้ในพื้นที่จำกัดเพิ่มโอกาสแพร่เชื้อ

โรคที่มักพบหลังน้ำลด

- โรคติดเชื้อแบคทีเรียจากแผล
- โรคระบบทางเดินหายใจ
- โรคที่มากับน้ำหรือแมลงพาหะ

ผลกระทบต่อโครงการ

- ต้องเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่และเวชภัณฑ์
- การควบคุมโรคต้องทำแบบเร่งด่วนและเป็นวงกว้าง

4) งบประมาณและทรัพยากรจำกัด

ลักษณะปัญหา

- เวชภัณฑ์และวัคซีนไม่เพียงพอกับจำนวนสัตว์ที่ได้รับผลกระทบ
- บุคลากรไม่เพียงพอเมื่อเกิดภัยในหลายพื้นที่พร้อมกัน
- ขาดรถเคลื่อนที่ เรือ หรืออุปกรณ์เฉพาะทาง

ผลกระทบต่อการดำเนินงาน

- การช่วยเหลือล่าช้า ไม่ครอบคลุมทุกฟาร์ม
- เจ้าหน้าที่ทำงานหนัก เสี่ยงต่อความเหนื่อยล้า
- ต้องจัดลำดับความสำคัญ ทำให้บางพื้นที่ได้รับบริการช้ากว่า

ความเสี่ยงระยะยาว

- ความเชื่อมั่นของเกษตรกรต่อระบบช่วยเหลือลดลง
- ต้นทุนฟื้นฟูสูงขึ้นกว่าที่ควรจะเป็น

5) การแจ้งข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือแจ้งล่าช้าของเกษตรกร

ลักษณะปัญหา

- เกษตรกรบางรายไม่รายงานจำนวนสัตว์ที่แท้จริง
- แจ้งอาการป่วยล่าช้า
- ขาดความเข้าใจในขั้นตอนการขอรับความช่วยเหลือ

สาเหตุที่เป็นไปได้

- กลัวเสียสิทธิประโยชน์อื่น
- ขาดช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน
- เข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การช่วยเหลือ

ผลกระทบ

- การจัดสรรวัคซีนและเวชภัณฑ์คลาดเคลื่อน
- สัตว์ป่วยไม่ได้รับการรักษาทันเวลา
- เกิดความรู้สึกละเลยโอกาสหรือความไม่พอใจในภายหลัง

สรุปภาพรวมปัญหาและอุปสรรค

อุปสรรคสำคัญสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่

1. ด้านกายภาพ (พื้นที่/คมนาคม)
2. ด้านชีวภาพ (โรคและสุขภาพสัตว์)
3. ด้านทรัพยากร (งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์)
4. ด้านข้อมูลและการสื่อสาร

หากไม่สามารถจัดการอุปสรรคเหล่านี้ได้อย่างมีระบบ จะส่งผลให้ การฟื้นฟูล่าช้า ความสูญเสียเพิ่มขึ้น งบประมาณบานปลาย

“ข้อเสนอแนะ”โครงการฟื้นฟูสุขภาพสัตว์หลังได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ (อุทกภัย)

1) จัดตั้งคลังสำรองฉุกเฉินอย่างจริงจัง

แนวคิด : เปลี่ยนจาก “รอจัดหาเมื่อเกิดเหตุ” เป็น “เตรียมพร้อมล่วงหน้า”

แนวทางการดำเนินการ

- จัดตั้งกองทุน หรือคลังสำรองระดับจังหวัด/อำเภอ
- สำรองพืชอาหารสัตว์แห้ง หญ้าอัดฟ่อน อาหารสำเร็จรูป
- สำรองเวชภัณฑ์ วัคซีน น้ำยาฆ่าเชื้อ และอุปกรณ์ทำความสะอาด
- กำหนดระบบหมุนเวียนสต็อก ป้องกันของหมดอายุ
- กำหนดเกณฑ์การเบิกจ่ายฉุกเฉินที่ชัดเจน

ผลที่คาดหวัง

- ลดระยะเวลาการช่วยเหลือ
- ลดความสูญเสียในช่วง 7-14 วันแรกหลังภัย

2) จัดทำทะเบียนฟาร์มและข้อมูลสัตว์ให้เป็นปัจจุบัน

แนวคิด : “ข้อมูลแม่นยำ = การช่วยเหลือตรงจุด”

แนวทางการดำเนินการ

- จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนฟาร์มรายพื้นที่
- ระบุชนิดสัตว์ จำนวน ระบบการเลี้ยง พิกัดที่ตั้ง
- ส่งเสริมให้เกษตรกรแจ้งปรับปรุงข้อมูลทุกครั้งเมื่อมีการเพิ่ม-ลดจำนวนสัตว์
- ใช้ระบบดิจิทัล/แอปพลิเคชันเพื่อลดความคลาดเคลื่อน

ผลที่คาดหวัง

- จัดสรรวัคซีนและเวชภัณฑ์ได้แม่นยำ
- ลดปัญหาการช่วยเหลือไม่ทั่วถึงหรือซ้ำซ้อน

3) สร้างเครือข่ายอาสาสมัครปศุสัตว์ในชุมชน

แนวคิด : เพิ่ม “กำลังเสริมในพื้นที่” ก่อนเจ้าหน้าที่เข้าถึง

แนวทางดำเนินการ

- คัดเลือกเกษตรกรแกนนำ/อาสาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน
- ฝึกทักษะพื้นฐาน เช่น การสังเกตอาการโรค การพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ การแยกสัตว์ป่วย
- จัดตั้งกลุ่มสื่อสาร Line หรือช่องทางแจ้งเตือนเร่งด่วน
- สนับสนุนอุปกรณ์พื้นฐานประจำชุมชน

ผลที่คาดหวัง

- แจ้งเหตุได้เร็ว
- ลดการสูญเสียและการระบาดก่อนทีมสัตวแพทย์เข้าพื้นที่

4) ฝึกอบรมเกษตรกรด้านการบริหารความเสี่ยงภัยพิบัติ

แนวคิด : เสริม “ภูมิคุ้มกันเชิงความรู้”

หัวข้ออบรมที่ควรเน้น

- การจัดการฟาร์มก่อนน้ำมา
- การเคลื่อนย้ายสัตว์อย่างปลอดภัย
- การสำรองอาหารสัตว์และน้ำสะอาด
- การดูแลสัตว์หลังน้ำลด
- การทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือน หลังน้ำลด

ผลที่คาดหวัง

- เกษตรกรสามารถจัดการเบื้องต้นได้เอง
- ลดภาระหน่วยงานภาครัฐ

5) บูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านป้องกันภัยพิบัติ

แนวคิด : ใช้ระบบบริหารจัดการภัยพิบัติแบบบูรณาการ

แนวทางดำเนินการ

- ประสานงานร่วมกับฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- จัดทำแผนเผชิญเหตุร่วมระดับจังหวัด/อำเภอ
- ซ้อมแผนจำลองสถานการณ์
- เชื่อมโยงข้อมูลพยากรณ์อากาศและข้อมูลพื้นที่เสี่ยง

ผลที่คาดหวัง

- ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน
- การช่วยเหลือเป็นระบบและรวดเร็วขึ้น

6) จัดสรรงบประมาณให้หน่วยปฏิบัติโดยตรง และมีความคล่องตัว

แนวคิด : เพิ่มอำนาจตัดสินใจระดับพื้นที่

แนวทางดำเนินการ

- จัดสรรงบฉุกเฉินประจำปี ให้สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ/จังหวัด
- กำหนดวงเงินเบิกจ่ายเร่งด่วนโดยไม่ต้องรอขั้นตอนหลายชั้น
- จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติการใช้จ่ายงบฉุกเฉินที่ชัดเจน
- มีระบบติดตามผลและรายงานความโปร่งใส

ผลที่คาดหวัง

- ลดความล่าช้า
- เพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือช่วงวิกฤต

สรุปข้อเสนอแนะเชิงระบบ

ข้อเสนอทั้งหมดมุ่งพัฒนาใน 4 มิติหลัก ได้แก่

1. การเตรียมพร้อมล่วงหน้า
2. การจัดการข้อมูล
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน
4. ความคล่องตัวเชิงงบประมาณและการบริหาร

หากดำเนินการครบถ้วน จะช่วยให้การฟื้นฟูสุขภาพสัตว์ รวดเร็ว ลดความสูญเสีย ลดงบประมาณระยะยาว เสริมความยั่งยืน ของภาคปศุสัตว์ในพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ